

Boeken nieuws

The butterflies of Essex

In Nederland zijn we hard bezig met regionale atlassen. Voor Limburg en Friesland wordt dit jaar voor het laatst geïnventariseerd. Voor Terschelling is een paar jaar geleden het boekje 'Dagvlinders van Terschelling' uitgekomen (Zumkehr, 1994). Toch hebben we hier geen grote traditie op dit gebied. In Engeland is men al verder, want iedere zichzelf respecterende regio heeft haar eigen vlinderatlas. Eind 1997 kwam de Essex Wildlife Trust, in samenwerking met Butterfly Conservation (de Engelse Vlinderstichting) met 'The butterflies of Essex'.

De waarnemingen die in dit werk zijn samengevat betreffen 'losse waarnemingen' van 1990-1997 en de resultaten van een speciale tuinenactie, die van 1991 tot 1996 werd gehouden. Iedereen werd gevraagd de waarnemingen in de tuin te noteren en hieruit zijn massa's gegevens naar voren gekomen. In een hoofdstuk worden de resultaten van deze tuinenactie uitgebreid besproken. Hieruit komt een aantal aardige zaken naar voren. Zo blijkt in Engeland, en ook in Essex, Valeriaan (*Valeriana officinalis*) een belangrijke nectarplant te zijn. Hij wordt regelmatig aangeplant in tuinen en de vlinders maken er veel gebruik van. In Nederland ken ik Valeriaan nauwelijks uit tuinen en bovendien zie ik er zelden vlinders op. Andere zaken komen wel overeen met de Nederlandse. Zo blijken Groot koolwitje, Kleine vos, Klein koolwitje en Dagpauwoog relatief het meest in tuinen te worden gezien, terwijl soorten als Bruin en Oranje zandoogje juist veel buiten tuinen zijn aangetroffen. Bij het onderzoek is ook gevraagd naar het gedrag van de waargenomen vlinders en ook hieraan wordt een hoofdstuk in het boek gewijd. De hoodmoot bestaat echter uit de kaarten met de beschrijvingen van het voorkomen van de dagvlinders in Essex. Bij deze besprekingen wordt ingegaan op de status van de soort, het leefgebied, het voorkomen vroeger

en natuurlijk in de afgelopen jaren. Bij sommige soorten wordt nog ingegaan op de bedreigingen en op het voorkomen in de tuin. Tot slot staat in het boekje nog een checklist van alle nachtvlinders die in Essex zijn gezien en een indicatie van de talrijkheid.

Voor de honderden medewerkers aan dit atlasproject is het vast een heel leuk boekwerk.

Voor buitenstaanders die het gebied niet kennen is het wat minder geslaagd. De vormgeving is vrij saai, de kleurenfoto's van alle soorten staan achterin het boek bij elkaar en de tekst is niet bijzonder enthousiasmerend.

The butterflies of Essex. D. Corke & B. Goodey. Lopinga Books, Tye Green House, Wimbish, GB-Essex. ISBN: 0 9530362 0 0.

Kars Veling

Ontwerpboek natuur- tuinen

Dynamische 'doetuin'

Je bent verhuisd naar een nieuwbouwwijk en de lege tuin grijnst je aan. Met weemoed denk je terug aan die enorme Boerenjasmijn, die geurde onder het raam van je kleine appartement in de binnenstad, de zingende merel. Wat te doen? De auteurs, tuinontwerpers met ervaring als docent, hebben hun antwoord in begrijpelijke taal te boek gesteld, mede ten behoeve van het (cursus)onderwijs. Ze pleiten voor een rijkgeschakeerde natuurbeleving in de tuin, geven de nodige handvatten, waarbij als resultaat de 'mooie, uitgebalanceerde tuin' ondergeschikt wordt gemaakt aan het plezier van een dynamische doetuin. Aan de tuinfau-na worden 17 bladzijden gewijd. Wat de dagvlinders betreft: de auteurs onderschatten enerzijds hoe lonend je de ruimtelijke opbouw en het microklimaat kunt perfectioneren, an-

derzijds overschatten zij de werking van stedelijke bloemenweides op zeldzame grasland-vlinders. Uniek is de mogelijkheid om hen als solocursist thuis achter het computerscherm per e-mail te raadplegen. Gedateerde gegevens kunnen zo bijgesteld worden, (bijv. de index, literatuur- en adressenlijst). Bovendien: hoe animerend en goed ingedeeld de leerstof ook is opgediend, leren ontwerpen kost veel tijd en vraagt bij uitstek om feedback. Behalve aan allerlei universele vormgevingsprincipes en techniek van de aanleg in relatie met de bodem wordt veel tekst aan de persoonlijke beleving gewijd. De nadrukkelijk vormgegeven border wordt weefvak en aan de sfeer van bos, bloemrijk grasland, bontgebloemd korenveld, slootkant of hooggebergte wordt pleksgewijs in de ontwerpvoering gewerkt. Begrippen als natuurtuin en bloemenwei worden opnieuw en heel ruim gedefinieerd, naast een overzicht van enkele bestaande opvattingen. Het voorbeeld van een zaadmengsel voor dit type bloemenwei naast een foto ervan is niet overtuigend: waarom niet meteen soorten gezaaid, die de concurrentie van gras verdragen? Zaad is duur en het motto luidt immers: 'geen judo, maar meegaan met de kracht van je tuin'.

Inheems materiaal

De nagestreefde, terechte koppeling van inheemse planten met onze dierenwereld was kennelijk aanleiding voor het opnemen van een uitgebreide plantenlijst van vrijwel uitsluitend inheemse planten. Voor de leek is niet duidelijk, dat de tuinfoto's vaak hun waarde ontleen aan de fraaie combinatie met het conventionele sortiment. Met een gewiekste keus hoeft dat niet ten koste van de dierlijke bezoekers te gaan!

Vormgeving

Dit instructieboek oogt prettig leesbaar en bevat veel, deels getekende toelichting in vrolijke

kleuren. De warme collages van Marieke van Lommel doen een suggestie voor de gewenste sfeerbepaling bij het ontwerpen. Dankzij de flexibele opstelling van de auteurs zal dit boek voor beginnende ontwerpers van een 'doetuin' door de jaren heen zeker nog aan bruikbaarheid kunnen winnen.

Ontwerpboek Natuurtuinen, Jeroen Gigengack en Jack Martin, KNNV Uitgeverij, ISBN 90 5011 105x, 175 blz., prijs f 59,90 / f 49,90 voor leden KNNV en IVN).

Liesbeth ten Hallers (tekst/foto)

Nieuw tijdschrift Ravon

In september jl. is het eerste nummer van het nieuwe tijdschrift van Stichting Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek (RAVON) verschenen. Het tijdschrift heeft dezelfde naam als de uitgevende organisatie: RAVON. Een eerste blik in het tijdschrift laat een goed verzorgd en rijk geïllustreerd tijdschrift zien. Drie leesbare artikelen (keurig verdeeld over de drie groepen die onder RAVON vallen) tonen aan dat er een grote behoefte bestaat aan een tijdschrift waar informatie over deze groepen in leesbare vorm kan worden gepresenteerd. De drie artikelen behandelen de Meerval in Noord-Holland, monitoring van de Gladde slang en de effecten van plasbermen langs kanalen op de amfibieën. Het tijdschrift is natuurlijk ook bedoeld om voor de vele mensen die in Nederland onderzoek doen aan deze koudbloedige dieren een informatiemedium te bieden. De korte veldwaarnemingen, nieuwtjes en mededelingen zijn dan ook leuk om te lezen en stimuleren de onderzoeksgeest. Voor de mensen die zelf actief willen worden of zijn binnen RAVON is de agenda met activiteiten van belang. Kortom, een nieuw en interessant tijdschrift op de markt! U kunt lid worden door overmaking van 25 gulden op giro 5167681 van

RAVON te Nijmegen onder vermelding van 'nieuw lidmaatschap'.

Robert Ketelaar

Systematische naamlijst

Nauwelijks is de ene nieuwe systematische naamlijst van vlinders gedrukt, of de volgende verschijnt al weer. De taxonomen hebben er het maar druk mee.

Al bijna twintig jaar geleden verscheen de eerste druk van Leraut's boek over de naamgeving van vlinders in Frankrijk en aangrenzende gebieden. Het is in die tijd tot een van de standaardwerken in West-Europa uitgegroeid. De tweede druk is geen simpele uitgebreide herziening van de eerste druk, maar een compleet nieuw werk dat helemaal opnieuw in elkaar is gezet. Een bijzonderheid is de 'veeltaligheid'. Doordat één van die talen het Nederlands is, is het ook in ons land door iedereen te gebruiken. Daarnaast is de uitleg over de naamgeving goed, duidelijk en compleet en wordt er veel achtergrondinformatie gegeven. Natuurlijk (hoe kan het ook anders) wijkt een deel van de namen af van Karsholt & Razowski, waarvan wij in het vorige nummer van Vlinders een overzicht gaven. En wie moet je nu volgen? Wij blijven toch maar bij de naamgeving uit Karsholt & Razowski, ook al omdat hierin heel Europa behandeld wordt en niet alleen het westelijke deel. Toch vind ik het heel jammer dat die taxonomen het voortdurend met elkaar oneens zijn over de vlindernaamen. Voor mensen als wij, die het vooral gaat om de bescherming en het behoud van vlinders, is dat erg onhandig. Maar het schijnt erbij te horen.

Leraut, P.J.A. (1997). Systematische naamlijst met synoniemen van de Franse, Belgische en Corsicaanse Lepidoptera (tweede herziene druk). Alexanor, Parijs.

Chris van Swaay